

Možemo li mijenjajući sebe mijenjati druge?

Pjerina Maričić, mag. paed., Dječji vrtić Srdoči, Rijeka
dr. sc. Lidija Vujičić, docentica na Učiteljskom fakultetu u Rijeci

U članku se na primjeru Dječjeg vrtića Srdoči, koji je u rujnu 2011. započeo s odgojno-obrazovnim radom, opisuje postupna preobrazba ustanova ranog i predškolskog odgoja u brižne učee zajednice koje svoje djelovanje temelje na (samo)refleksivnim uvidima praktičara.

Samo je jedan kutak svemira koji sigurno možete promijeniti, a to ste vi sami. Mijenjajući sebe – mijenjate druge. (Aldous Huxley)

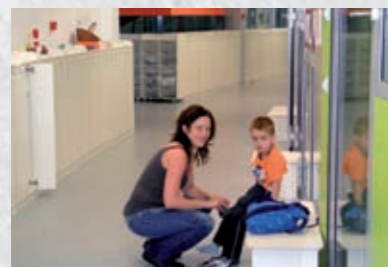
U vrtiću Srdoči djeluje sedam odgojno-obrazovnih grupa (tri jasličke i četiri vrtičke). Posebnost vrtića jest u tome što u njemu svoja praktična iskustva prema sveučilišnom studijskom preddiplomskom programu stječu

studenti Učiteljskog fakulteta u Rijeci, budući odgajatelji, uz podršku svojih profesora.

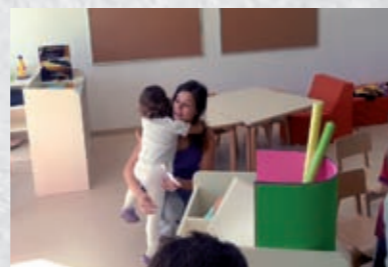
Za potrebe ovog prikaza izdvojit ćemo jedan istraživački zadatak iz cjelovitog akcijskog istraživanja u kojem se opisuje suradnja između odgajatelja i mentorice, te studenata i voditeljice vježbi, na mijenjanju odgojno-obrazovne prakse. U prvoj fazi istraživanja poseban naglasak bio je na otkrivanju

organizacijskih dimenzija koje naj snažnije određuju kakvoću življenja i učenja djece u predškolskoj ustanovi. Mislilo se pritom na prostorno okruženje, količinu i kakvoću materijala te njegovu dostupnost, vremensku organizaciju aktivnosti, socijalno okruženje i mogućnost druženja djece različite kronološke dobi, ali i na suradnju svih odgajatelja odgojno-obrazovne ustanove. Nastojalo se ustanoviti

postojeće stanje u ustanovi, na temelju raznovrsne dokumentacije prikupljene fotografijama, snimkama te protokolima praćenja studenata koji su boravili u odgojno-obrazovnoj ustanovi. Također, prikazale su se refleksije studenata i samorefleksije odgajatelja na cjelokupni odgojno-obrazovni proces u koji su bili uključeni.

Hodnik i sobe dnevnog boravka na početku pedagoške godine

Postupno uvođenje promjena

Primjer suradnje studenata i odgajatelja – mentora u kreiranju poticaja u odgojno-obrazovnom procesu

Uočeno je: Nekolicina djece za vrijeme aktivnosti borave ispod stola odgajatelja, gdje samoinicijativno provode različite aktivnosti (listanje knjiga, igra s lutkama...)

Što se napravilo: Studenti i odgajateljica – mentorica zajednički komentiraju promatrano situaciju i dolaze do zaključka kako bi trebalo izraditi kartonsku kućicu koja bi omogućila djeci odvajanje od skupine. Kartonsku kutiju donose roditelji i djeca i uređuju je uz pomoć studenata (oslikavanje temperom) kako bi se u ovako kreiranom prostoru djeca mogla osamiti i provoditi raznolike simboličke igre.

Primjer refleksije studenata i (samo)refleksije odgajatelje na period doručka

Samoposluživanje prilikom obroka smatram nužnim već u jasličkim grupama jer djeca na taj način jačaju svoje samopouzdanje, kompetencije i osnažuju se kao osobe jer se mogu pobrinuti za sebe. Osnažujem djecu i potičem ih da razviju potrebne vještine riječima: Pokušaj, ti to možeš!, Ti to znaš!, Reci ako ti treba pomoć!, Ako ne možeš, ja ću ti pomoći. Mišljenja sam da ne trebaju svi sjediti u isto vrijeme za stolom i da djeca imaju autonomnost odlučiti kad će doručkovati, a to im je u našoj skupini i omogućeno. Iz ovog razloga vrijeme doručka je u našoj skupini fleksibilno i traje oko 45 minuta.

(Samorefleksija odgajatelja – mentora)

Djeca se priključuju doručku kad za nje osjete potrebu. Primijetila sam kako po kolica, na kojima se nalazi hrana i pribor, u kuhinju odlazi odgajateljica. Neposredno prije odlaska po kolica, upita djecu: Tko želi sa mnom po doručak?, na što se uvijek odazove nekoliko djece. Djeca si sama grabilicom stavljaju hranu na tanjur i polako je nose do svog mjesta sjedenja. Svako dijete bira svoje mjesto i s kim želi sjesti. Ovakav način organizacije doručka, u kojem se poštuju dječje odluke vezane uz uzimanje obroka, određivanje količine, mjesta sjedenja i sl., izuzetno je dobar za dijete jer se ono osjeća važnim budući da se uvažava njegovo pravo na izbor i poštuje njegova volja.

(Refleksija studentice Z.Z. na istu situaciju – uzimanje obroka u skupini 'Ribice')

Primjer kako dječju igru u suradnji sa studentima pretvoriti u usvajanje novih znanja i vještina

Nakon oduševljenja predstavom 'Put oko svijeta' u kojoj je dječak Nikola sanjao da je posjetio svih sedam kontinenata, djeca pokazuju veliki interes za 'otkrivanjem' kontinenata.

Djeca često promatraju kartu koju su zajednički postavila na zid u istraživački centar. Promatrajući kartu svijeta, pjevaju pjesme iz spomenute predstave. Dječaci N. S. i A. K. pokazuju veliko znanje o kontinentima te zapisuju nazive kontinenata. U razgovoru s voditeljicom vježbi koja je primijetila da je karta prepuna ilustracija i zbog toga nejasna, javila se ideja za iscrtavanjem karte svijeta na velikom bijelom papiru.

Slijedilo je prikupljanje različitih materijala za oplemenjivanje prostora: atlasi, fotografije s predstave 'Put oko svijeta', globus, enciklopedije, ilustrirana i iscrtana karta Svijeta...

Primjećujemo kako je za učenje djece važno stvoriti poticajan prostor i oplemeniti ga, a jednako je važno i uključiti ih u samu izradu poticaja. Budući da su djeca povezivala kontinente sa životinjama koje na njima žive, ponuđena im je aktivnost koja se bavi tom tematikom.

...kad bismo upitali djecu što su napravila, svi su odgovarali – zebnu, iako nema glavu, niti četiri noge, ni rep. Za djecu je to bila zebra jer su je radili samostalno, gledanjem u sliku, a svatko je sliku životinje interpretirao na drukčiji način i prikazao na njemu najrazumljiviji. U ovu likovnu aktivnost uključivao se velik broj djece. Bilo je podjednako dječaka i djevojčica. (Refleksija na aktivnosti studentice S.S.) Ovoj je aktivnosti cilj bio da djeca usavršavaju koordinaciju oko – ruka, razvijaju svoju kreativnost te da se provjeri na koji način će oni doživjeti svoju zebnu. Zanimljivo je bilo vidjeti kako su starija djeca samoinicijativno lijepila u ravnini, prvo bijeli pa crni papir, dok su mlađi više pridavali važnost samom lijepljenju, a ne boji papira. Aktivnost je kod nekih trajala više dana, jer bi prekidali aktivnost nakon nekog vremena, a zatim bi opet dovršavali svoj rad. Aktivnosti se nisu provodile samo u sobi dnevnog boravka, već i u vanjskom prostoru. (Samorefleksija odgajatelja – mentora na aktivnost)

Tijekom razgovora s djecom odgajateljica komunicira postavljajući pitanja, aktivno sluša i pokazuje zanimanje za ono što dijete govori. Pitanja koja upućuje djeci navode djecu na razmišljanje, otkrivanje i zaključivanje. Uvažava sve sudionike koji su se toga trenutka nalazili oko nje, svima daje pozornost i s djecom razgovara u razini njihovih očiju. Ove su se aktivnosti odvijale u vanjskom prostoru dvorišta i djeca su boravila na svježem zraku. Jako mi se svidio ovakav način rada s djecom, iz razloga što sam mogla, na primjeru, vidjeti kako se u vanjskom prostoru može organizirati aktivnost. Važno je osmišljavati ovakve aktivnosti koje će se nadovezivati na interes djeteta i zato je dobro svako dijete vidjeti i čuti, dokumentirati i reflektirati, da bismo prema njihovim mjerilima oblikovali rad. (Refleksija studentice Z.Z. na aktivnost)

U zajedničkom mijenjanju odgojno-obrazovnog procesa studente sam smatrala ravnopravnim partnerima s kojima sam dijelila isti cilj, a on je bio unapređenje odgojno-obrazovnog procesa. Kroz ovakav rad sa studentima mnogo sam dobila i profitirala: poticali su me da promatram djecu, bilježim i pratim, poticali su me na izrađivanje različitih materijala s ciljem obogaćivanja prostora dnevnoga boravka, postigla sam veće samopouzdanje, obraćala sam veću pažnju na komunikaciju s djecom, dobila mnoge ideje za obogaćivanje prostora sobe dnevnog boravka (kućica, plakati, nove likovne tehnike – oblikovanje žicom...). Prikazali su mi i osvijestili neke propuste u odgojno-obrazovnom procesu. (Završna /samo/ refleksija odgajateljice mentorice na proteklu pedagošku godinu)

Člankom smo željeli istaknuti koliko je važna suradnja između svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa, čije su akcije izravno povezane, višestruko isprepletene i ovisne jedna o drugoj: profesora, studenata, odgajatelja, djece, roditelja i stručnih suradnika. Iz tih razloga naša je teza da već u formalnom obrazovanju studenata na suradnju i učenje u institucijskom kontekstu treba gledati kao na proces koji je u stalnoj izgradnji, kontinuirano se razvija kroz komunikaciju/refleksiju i evaluaciju postojećeg stanja u odgojno-obrazovnoj ustanovi, iz čega proizlazi da proces rasta i razvoja odgojno-obrazovne ustanove ne može biti univerzalan i uniformiran (Slunjski, 2006., Miljak, 2009., Vujičić, 2011.), o čemu svjedoči i naše iskustvo.

Literatura:

1. Miljak, A. (2009.): *Življenje djece u vrtiću*. Zagreb. MeićRotooffset.
2. Vujičić, L. (2011.): *Istraživanje kulture odgojno-obrazovne ustanove*. Zagreb. Mali profesor.
3. Internetske stranice:
4. Slunjski, E. (2009.): *Postizanje odgojno-obrazovne prakse vrtića usklađene s prirodom djeteta i odraslog*. Pribavljeno 19.8.2012 http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=73173
5. Vujičić, L. (2007.): *Akcijnsko istraživanje u predškolskoj ustanovi (materijali s predavanja iz kolegija, Akcijnska istraživanje u predškolskoj ustanovi)*

Odgajatelji i stručni suradnici u savjetodavnoj ulozi

Nuša Srok, mag. paed.
Dječji vrtić Rijeka, CPO Zamet, PPO Srdoči
dr. sc. Sanja Skočić Mihić,
docentica na Učiteljskom fakultetu u Rijeci

Kako bi se dijete razvijalo u zdravom okruženju, potrebna je kvalitetna suradnja njegove okoline, roditelja, odgajatelja i stručnih suradnika koji vjeruju da je svako društvo jako, sigurno i vrijedno onoliko koliko je jak, siguran i vrijedan njegov najmanji član. U članku se opisuje istraživanje provedeno u Dječjem vrtiću Rijeka vezano uz percepciju odgajatelja o suradnji sa stručnim suradnicima u području savjetovanja roditelja.

Prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu za predškolski odgoj i obrazovanje te opće osnovno i srednjoškolsko obrazovanje (2011.), valjano djelovanje ustanova ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja usmjereno je na

razumijevanje i prihvaćanje roditelja i skrbnika kao ravnopravnih sudionika u institucijskom odgojno-obrazovnom radu. Vrtić kao odgojno-obrazovna ustanova podrazumijeva koncept i realizaciju kvalitetne suradnje

odgajatelja s roditeljima, uz pomoć stručnih suradnika.

Jedan od oblika suradnje odgajatelja i roditelja ostvaruje se savjetovanjem koje je propisano člankom 29. Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe te glasi: 'Uz obvezu neposrednog odgojno-obrazovnog rada s djetetom i skupinom djece, ostali poslovi odgajatelja obuhvaćaju, između ostaloga, i suradnju i savjetodavni rad odgajatelja s roditeljima.' Cilj savjetodavnog rada je ojačati kompetencije roditelja i načine suočavanja s problemima u odgoju. Prilikom savjetovanja, odgajatelj prenosi roditelju svoja stručna znanja vezana uz odnos prema djetetu s kojim svakodnevno provodi vrijeme bilo u igri, radionicama ili drugim aktivnostima organiziranim u vrtićkim grupama. Roditelj kroz savjetovanje afirmira i vlastite snage i ohrabren je mobilizirati vlastite sposobnosti. Savjetovanjem odgajatelji od roditelja dobivaju i pomoć u vidu prikupljanja ideja ili u samoj realizaciji projekata

Većina odgajatelja ima iskustvo u savjetovanju roditelja